

Program:

Graditev sodobnega sistema vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami

Projekt:

Usposabljanje strokovnih delavcev za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje 2008-2011

Tema:

Novi izzivi pri učenju in poučevanju otrok z motnjami v duševnem razvoju

Predavateljica:

Mag. Alenka Golob

2. Faza - 2010

“Normalnost in izjemnost (ali odklonskost) nista absolutni. Obe sta kulturno opredeljeni s točno določeno družbo v določenem času za določen namen”

Ruth Benedict (1934)

- **OPREDELITE ZAŽELENE LASTNOSTI
UČENCEV/OTROK/DIJAKOV**

- **OPREDELITE ZAŽELENE LASTNOSTI
UČITELJEV/VZGOJITELJEV**

- KATERE ZNAČILNOSTI IN POGOJE
MORA IMETI USTANOVA (VRTEC,
ŠOLA, DIJAŠKI DOM) ČE SE ŽELI
SOOČITI Z NOVIMI IZZIVI

PRILAGODITVE ZA UČENCA

- PROSTORSKA PRILAGODITEV
- PRILAGODITVE PRI POUČEVANJU
- PRILAGODITVE PRI PREVERJANJU ZNANJA
- NAČINI UČENJA (učni kanali)
- USMERJANJE VEDENJA

SODELOVANJE IN KOMUNIKACIJA

UČENEC POTREBUJE:

več časa, da sprejme nove osebe

več časa, da prične s sodelovanjem

Tranzitorni objekt, da se počuti varneje

Dodatno spodbudo za sodelovanje

PROSTORSKA PRILAGODITEV

potrebuje učitelja v bližini

Lažje dela, če ima v ozadju glasbo

Manj stimulacij v okolju

Vizualni prikaz urnika

Drugi učenci naj ga ne motijo

Se lahko umakne v kotiček za umiritev

ČASOVNA PRILAGODITEV

Potrebuje:

- več časa za dokončanje dela
- vizualno podporo (urniki, didaktični material, vendar “čist” tabla z ježkom za slike, fotografije, simbole))
- Ima na voljo več časa za branje, pisanje
- Več krajših odmorov

POUČEVANJE

- Poenostavitev navodil (enostavne besede, samo ena informacija v eni povedi)
- Kopije učnega gradiva na različnih medijih (papir, CD...)
- Učenec ponovi navodila učitelju
- Kratka pisna navodila (poudarjena pisava, izpostavljene ključne besede)

Individualne strategije

Učenec sodeluje pri postavljanju ciljev

Lahko izbere med več možnostmi

Na kratko ponovi obdelano snov

Učenec sodeluje, če se mu postavljajo vprašanja

- Potrebuje gibanje med uro
- Rad uporablja različne materiale (glede na teksturo, 3D materiale...)
- Igra vlog
- Se vključuje v manjše skupine
- Ima poseben zvezek za beleženje nalog

PISNE VSEBINE

- Gradiva v lahko berljivi obliki (Easy to read)
- Pisne vsebine narisane ali v grafični obliki z malo teksta
- Posebej označene pomembnejše vsebine (podčrtane, obkrožene, označene z barvami)

- Uporaba različnih pisal
- Snema učitelja na snemalnik
- Ima manjšo količino besedila na eni strani

PREVERJANJE ZNANJA

- MANJ VPRAŠANJ
- TEKST NAPISAN Z VELIKIMI ČRKAMI
- NALOGO IMA RAZDELJENO NA VEČ DELOV IN JO OPRAVI V VEČ ČASOVNIH PRESLEDKIH

- IZBIRA MED VEČ MOŽNIMI ODGOVORI
- DOPOLNI MANJKAJOČE BESEDE NA KONCU STAVKA
- USTNO ODGOVARJA NA PISNI TEST
- IMA NA VOLJO VEČ ČASA ZA ODGOVARJANJE, REŠEVANJE

IMA TEST POSNET NA
SNEMALNIK,

ODGOVARJA NA SNEMALNIK

UČNI STILI

SLUŠNI TIP

- Poslušša
- Medtem ko bere premika ustnice
- Razvit je notranji in zunanji govor
- Impulzi iz okolja jih hitro zmotijo

VIZUALNI TIP

Zapomni si slike

Zapomni si, kar je videl

Raje bere kot poslušša

Dobro opazuje, pomemben je videz

TAKTILNI/KINESTETIČNI TIP

Stoji tesno ob drugih ljudeh

Veliko je v gibanju

Uči se z dejavnostjo (learn by doing)

Kaže s prstom, ko bere

Pri odgovorih uporablja celo telo

MEŠANI TIP

USMERJANJE VEDENJA

Potrebuje:

- točno določena pravila/informacije kaj se pričakuje
- informacije kaj se bo dogajalo
- povratne informacije o vedenju

- Vizualni prikaz vedenja (beleženje v tabelah – znaki, nalepke... - za lažje zavedanje uspeha)

Sistem nagrad in izpostavitvev močnih področij

- Igro vlog za preizkušanje situacij (npr, kaj naredi ko je razburjen)

PRIMER DAJANJA NAVODILA

Učenje zaporedja korakov sodobnega plesa

1. Analiza zaporedja posameznih korakov, ki opisujejo vsak gib
2. Vsak premik narisati in opisati
3. Predstavitev učencem kako je koreografija nastala, kdo jo je sestavil, zakaj se je bodo učili

4. Predstavitev posameznega krajšega sklopa korakov
5. Predstavitev smeri gibanja vsakega posameznega koraka
6. Učenci poizkusijo sami
7. Po koncu ure listi z narisanimi koraki in opisom, da lahko poizkusijo tudi doma kot domača naloga

UČENJE NOT S SIMBOLI

Primer Martine, ki ima rada glasbo, ritem in
zvok

EASY TO READ

ENOSTAVNE BESEDE

ENOSTAVNE POVEDI

SLIKOVNA /SIMBOLNA OPREMLJENOST

(priročnik za pisanje: Zveza Sožitje)

UNESCOVI ŠTIRJE STEBRI za 21. stoletje

1. UČITI SE DA BI VEDELI
2. UČITI SE DA BI ZNALI DELATI
3. UČITI SE DA BI ZNALI ŽIVETI V SKUPNOSTI
4. UČITI SE BITI

UČITI SE DA BI VEDELI –

TO POMENI, UČITI SE UČITI, DA BI
TAKO ZNALI IZKORISTITI
MOŽNOSTI VSEŽIVLJENJSKEGA
UČENJA

UČITI SE DA BI ZNALI DELATI

UČITI SE, NE LE DA BI SI
PRIDOBILI POKLICNE
SPOSOBNOSTI, PAČ PA DA BI SI
PRIDOBILI TUDI ŠIRŠE
SPOSOBNOSTI SOOČANJA S
ŠTEVILNIMI OKOLIŠČINAMI IN
VEŠČINE ZA DELO V SKUPINI.

**UČITI SE DA BI ZNALI ŽIVETI V
SKUPNOSTI IN DRUG Z DRUGIM**

**RAZVIJANJE RAZUMEVANJA DRUGIH
LJUDI IN SPREJEMANJE
SOODVISNOSTI;**

**SPOŠTOVANJE PLURALIZMA,
MEDSEBOJNEGA RAZUMEVANJA IN
MIRU**

UČITI SE BITI

**UČITI SE, DA BI BOLJE RAZVIJALI
SVOJO OSEBNOST IN DA BI BILI
SPOSOBNI RAVNATI VEDNO BOLJ
NEODVISNO, RAZSODNO IN
ODGOVORNO**

VSEŽIVLJENSKOST UČENJA,

VLADANJE IN

AKTIVNO/DEJAVNO
DRŽAVLJANSTVO

- SPREMINJANJE NARAVE
DRŽAVLJANSTVA
- KAKO SE AKTIVNO
DRŽAVLJANSTVO KAŽE
- KAJ SO KORENINE AKTIVNEGA
DRŽAVLJANSTVA

- GENERACIJSKE RAZLIKE
- NACIONALNE RAZLIKE
- DRŽAVLJANSTVO V CIVILNI DRUŽBI
- DRŽAVLJANSTVO IN DRŽAVA

- DRŽAVLJANSTVO NA PODROČJU
DELA
- DRŽAVLJANSTVO IN ZASEBNOST
- TRANSFER MED POSAMEZNIMI
PODROČJI

- SPOL IN OSTALE OBLIKE RAZLIKOVANJA
- DRŽAVLJANSTVO IN SOCIALNA VKLJUČENOST
- KAKO SE LJUDJE UČIJO DRŽAVLJANSTVA

- ZAGOTAVLJANJE MOŽNOSTI UČENJA DRŽAVLJANSTVA
- VLOGA FORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA
- MOŽNOSTI RAZVOJA DRŽAVLJANSKE SPRETNOSTI

- INKLUZIVNI PRISTOP K DRŽAVLJANSTVU

Učenje aktivnega državljanstva zajema:

- učinkovitost in zmogljivost; sposobnost napraviti spremembe
- odgovornost; učenje aktivnega državljanstva vključuje prevzemanje odgovornosti, sprejemanje izzivov

- oblikovanje osebne identitete govori o možnostih učenja aktivnega državljanstva skozi proces oblikovanja in preoblikovanja osebne identitete, ki zajema povezave med posameznikom in drugimi osebami, o možnostih in prepričanjih ter idealih

OPOLNOMOČENJE

1. V psihosocialnem modelu pomeni pojem opolnomočenje (*empowerment*) pridobitev moči, v slovenskem kulturnem prostoru pa se širi izraz »krepitev moči«. (Lamovec, 1998)

- Sestavine moči, ki so zajete v pojmu opolnomočenja, vključujejo možnost odločanja pri treh bistvenih življenjskih vprašanjih:
 - Kje bom živel(a)?
 - Kaj bom delal(a)?
 - Kdo me bo pri tem podpiral?

- V procesu opolnomočenja si vsak posameznik zastavlja cilje, ki jih želi doseči. Hkrati pa se lahko odloči, koliko in na kakšen način želi sodelovati (ali ne sodelovati). Pomembni so tako cilji posameznika kot skupine, nobeni od njih pa se ne smejo uresničevati na račun druge skupine.

- Opolnomočenje je tako družbeni kot psihološki proces. Oba vidika se prepletata in ju v praksi ni mogoče ločiti.

- Na širši teoretski ravni vključuje opolnomočenje:
- popolno enakopravnost z drugimi državljani; dosegli bi jo z odpravo diskriminacije zakonodaje in uzakonjenjem mreže pomoči in podpore v vseh službah, namenjenim osebam s stiskami.

- zagotovitev zadovoljitve vseh potreb, ki bi omogočila samostojno in kakovostno življenje uporabnikov
- ustanavljanje lokalnih in nacionalnih uporabniških organizacij, ki bi opravljale storitve, za katere so usposobljene.

SAMOZAGOVORNIŠTVO

- **»Samozagovornišтво je dejavnost oz. oblika pomoči osebam z motnjami v duševnem razvoju, ki se kaže kot podpora pri seznanjanju družbe z njihovimi potrebami in pri uresničevanju njihovih želja.**

- **Gre za samospoštovanje, spoštovanje drugih, neodvisnost in pogum, ki vključuje razmerje pravic in dolžnosti.**

- **Je demokratičen proces.**
- **Lahko se nanaša na posamezno dejanje, v katerem se oseba postavi sama zase.**

- **Samozagovornništvo je lahko skupinska dejavnost, pri kateri člani zastopajo sebe in svoje vrstnike pri nosilcu družbene moči.**
- **Samozagovornništvo se lahko nanaša tudi na širšo družbeno akcijo, katere namen je izboljšanje položaja oseb z motnjami v duševnem razvoju.**

Gre za gibanje oziroma skupinsko dejavnost ozaveščanja in učenja spretnosti, ki so potrebne, če hočemo doseči nadzor nad življenjem

Hkrati lahko osebe z motnjami v duševnem razvoju opredelimo kot aktivne državljane.«

PODPORNA OSEBA

- **Podporna oseba tista je oseba, ki je samozagovorniku pripravljena prisluhniti in ga upošteva kot enakovrednega.**
- **Poznati mora njegove potrebe in interese ter njegove sposobnosti.**
- **Znati mora prisluhniti in skupaj s samozagovornikom odločati, kako sprejeti odločitve in jih vnesti v vsakodnevno življenje.**

Cilji strategije vseživljenjskosti učenja v

Sloveniji:

Omogočiti vsem ljudem učenje in izobraževanje v vseh življenjskih obdobjih, na vseh področjih življenja in v vseh okoljih.

Posebno pozornost je treba pri tem nameniti zagotavljanju priložnosti za izobraževalno prikrajšane skupine.

Razvijati pri vseh ljudeh
zavedanje, da imajo pravico
do učenja in izobraževanja, in
tudi krepiti njihovo
soodgovornost zanj.

Omogočiti vsakemu človeku učenje po njegovi meri, kar pomeni to, da se skuša izobraževanje in usposabljanje optimalno prilagoditi potrebam in zahtevam učeče se osebe.

Razvijati pozitiven odnos posameznika do učenja in razumevanje pomena vseživljenjskosti učenja v vseh obdobjih človekovega življenja in tak odnos včleniti v kurikule na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja.

Zvišati raven vseh vrst
pismenosti prebivalcev
Slovenije ter rabe pismenosti
za različne namene in v
različnih kontekstih.

Krepiti zavedanje, da posamezniki z učenjem povečujejo zaupanje, spretnosti in kvalifikacije, ki jih potrebujejo za aktivno udeležbo v gospodarskem in družbenem življenju ter za večjo kakovost življenja.

V nacionalni politiki ter v teoriji in praksi vzgoje in izobraževanja v Sloveniji doseči integracijo vseh področij vzgoje in izobraževanja v koherenten sistem, ki bo zagotavljal enakovredne in enakopravne možnosti za razvijanje in udeleževanje različnih vrst, oblik, vsebin in namenov izobraževanja in učenja.

Razviti kakovostno in prožno ponudbo možnosti in okoliščin za nenehno učenje, izobraževanje in usposabljanje ter možnost izbire raznovrstnih in učinkovitih metod učenja in poučevanja.

Spodbujati in omogočati učenje na vseh življenjskih področjih in na vseh področjih dejavnosti, kar naj z ustreznimi instrumenti omogoči celostna politika, ki mora povezovati gospodarski interes z družbenimi in kulturnimi cilji

Zagotoviti ustrezno ravnovesje med vlaganjem v izobraževanje in učenje za izboljševanje človeškega kapitala (povečevanje produktivnosti, konkurenčnosti in individualne zaposljivosti) ter vlaganjem v izobraževanje in učenje za osebni razvoj in dejavno demokratično državljanstvo

Pospešiti uveljavljanje in uporabo znanja, spretnosti in učenja kot temeljnega vira in gonilne sile za razvoj lokalnih in regionalnih območij ter znotraj teh tudi za razvoj socialnih omrežij

Z vsemi javnimi sredstvi ter mediji za sporazumevanje in oglaševanje promovirati vseživljenjskost učenja kot temeljno življenjsko vrednoto

Pospešiti razvijanje 'učeče se družbe' in 'družbe, ki temelji na znanju' ter 'družbe mislečih', kot njune evolucijske nadgradnje

Spodbujati »mobilnost« v
izobraževanju in
zaposlovanju

OBRAVNAVA PREDŠOLSКИH OTROK

ODNOS VRSTNIKOV

MOTIVACIJA

SPREJEMANJE VEDENJSКИH
ODKLONOV

VSEBINE

METODE

ZGODNJA OBRAVNAVA

PRAVICA DO ŽIVLJENJA

JE NEODTUJLJIVO POVEZANA S

PRAVICO DO VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

(Novljan, 2004)

2 CILJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA:

1. NAJVEČJA MOŽNA
SAMOSTOJNOST

2. KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE
VSAKEGA POSAMEZNIKA

DELOVNA PODROČJA ZGODNJE OBRAVNAVE

- Zgodnje evidentiranje rizičnih otrok
- Zgodnje prepoznavanje razvojnih primanjkljajev

- Zgodnje diagnosticiranje
- Zgodnja terapija
- Zgodnja specialnopedagoška obravnava
- Zgodnja socialna integracija

- Uvajanje staršev v delo z otrokom in pomoč pri premagovanju problemov, ki so se pojavili z rojstvom otroka s PP
- Spodbujanje staršev za pravilno vzgojo njihovega otroka

- Ozaveščanje staršev z informacijami, motivacijo in praktičnim vodenjem o njihovih možnostih za delo z otrokom doma
- Pomoč staršem, da bodo svojega otroka tudi čustveno sprejeli in se znebili občutkov krivde in strahu

- Pomoč staršem pri reševanju problemov, ki so se pojavili pri preostalih družinskih članih
- Svetovanje in pomoč staršem v zvezi s socialnimi in pravnimi vprašanji
- Svetovanje in psihoterapevtska pomoč vsej družini

CILJI ZGODNJE OBRAVNAVE

- Preprečevanje motenj s preventivnimi ukrepi
- Normalizacija obstoječe motnje
- Omilitev preostalih motenj
- Preprečevanje ali omilitev sekundarnih motenj

- Preprečevanje ali omilitev stanja nemoči pri progresivnih motnjah
- Vključevanje v redni ali razvojni vrtec v skupino vrstnikov

- Svetovanje in pomoč vsej družini
- Vključitev otroka v rejniško družino ali ustrezno ustanovo, če je to v dobro otroka ali njegove družine

- Ustrezno doživljanje sebe in občutek lastne vrednosti sta ključna za RAZVOJ
- OTROKOVIH PRISTOJNOSTI
- MOTIVACIJE

- VZGOJITELJ/UČITELJ OTROKA
SPODBUJA na način, da otrok ima:
 1. dovolj priložnosti, da sam raziskuje okolje
 2. dovolj možnosti, da sam premaguje težave
 3. Dovolj možnosti za pomoč, samopomoč, spodbujanje sprejemanja povratnih informacij (opogumljanje)

4. možnost, da sme kdaj reči tudi ne
5. možnost, da sme kdaj sam izbrati dejavnosti
6. možnost, da sledi svojim impulzom, ne da bi bil pri tem vedno pod nadzorom
7. Dovolj časa in priložnosti za svoje dejavnosti

8. prijetno, čustveno toplo ozračje v družini/razredu/skupini

9. možnost, da je sprejet tudi ob neuspehih

10. pravico, da ga ne primerjamo z drugimi otroki in njihovimi dosežki

11. možnost, da upošteva in spoštuje omejitve, ki so smiselne

12. možnost, da neustrezne in neupravičene zahteve tudi odkloni

13. čas, da bo lahko pozoren tudi na svoja čustva in svoje lastnosti

14. okolje, ki mu je naklonjeno in kateremu lahko zaupa

15. možnost, da se lahko kdaj tudi umakne v miren kotiček

Reakcije staršev, ko se jim rodi otrok s PP

- **podcenjevanje sposobnosti otroka,**
- **precenjevanje sposobnosti otroka,**
- **agresivnost do otroka (odkrita in prikrita)**
- **beg od otroka,**

- **pretirano zaščitništvo,**
- **pripisovanje lastne krivde za otrokovo stanje,**
- **sramovanje,**
- **tesnobnost, zaskrbljenost,**

- **aktivni odnos do vzgoje in izobraževanja,**
- **želja po znanju o motnjah v duševnem razvoju,**
- **angažiranje staršev za aktivnost okolja.**

- **pripisovanje krivde drugim,**
- **skrb za bodočnost otroka,**
- **socialna izolacija staršev,**
- **pomiritev z dejstvom, da imajo otroka z motnjami,**

- **Branka Jurišič:** predvidevalo, se je, da gre pot doživljanja od začetka do konca, se pravi, da starši preidejo vse faze, ali vsaj nekaj faz, kar pa ni vedno tako;

- Tudi tisti starši, ki pridejo do sprejemanja realne situacije, se vračajo ob določenih življenjskih situacijah v prejšnje faze.

- **Taki dogodki so npr. vstop v osnovno šolo, poroka sorojenca ipd. Zato je sprejemanje takega otroka v njegovih različnih življenjskih obdobjih lahko oteženo.**

**Konstruktivno aktivnost vsak človek
lahko doseže le,**

1. če dela stvari, ki jih zmore,

2. v okolju, ki človeka primerno stimulira

3. ob vsebinah, ki jih dojema,

**4. in ob komunikacijskih kanalih, ki
človeku omogočajo komunikacije**

emocionalna zadovoljenost

**vsak človek naj bi pri svojem delu
doživel čim več emocionalnega
ugodja. Brez večinskega
emocionalnega zadovoljstva so vsa
prizadevanja nesmiselna; graditi
videnje brez barv, življenje brez sonca,
verjetno ni v nikogaršnjem interesu**

Osebnostna potrjenost

**VSAK ČLOVEK IMA PRVINSKO
POTREBO, DA SE POTRDI.**

**ČE SE TO NE UDEJANJI, ŽIVLJENJE KAJ
KMALU POSTANE PRECEJ ZOPRNO**

Otroci z zmernimi motnjami

v duševnem razvoju imajo posamezne sposobnosti različno razvite.

Sposobni so sodelovati v enostavnem razgovoru in razumejo navodila.

Svoje potrebe in želje znajo sporočati.

Usposobijo se za enostavna praktična dela, vendar se le izjemoma usposobijo za povsem neodvisno socialno življenje. Dosežejo mentalno starost 6-9 let (IQ 35-49).

OTROCI Z MOTNJAMI POZORNOSTI

- IMAJO KRATKOTRAJNO POZORNOST
- JIH HITRO KAJ ZMOTI
- NISO POZORNI NA PODROBNOSTI
- DELAJO VELIKO NAPAK
- NA DOKONČAJO ZAČETEGA
- SO POZABLJIVI
- ZDI SE, DA NE POSLUŠAJO
- NISO ORGANIZIRANI

OTROCI S HIPERAKTIVNO IMPULZIVNO MOTNJO:

SO NEMIRNI IN SE ZVIJAJO

NE ZMOREJO DALJ ČASA SEDETI ALI SE
TIHO IGRATI

PREVEČ TEČEJO ALI PLEZAJO, TUDI
KADAR NAJ NE BI

PREVEČ GOVORIJO ALI TO POČNEJO
KADAR NAJ NE BI

- IMAJO TEŽAVE S PREUSMERJANJEM POZORNOSTI
- MOTIJO DRUGE
- “MEČEJO VEN” ODGOVORE ŠE PREDEN JE VPRAŠANJE POSTAVLJENO DO KONCA

NAJPOGOSTEJŠI JE KOMBINIRAN TIP

**ZA POSTAVITEV DIAGNOZE MORA
OTROK IMETI:**

- **VEČ (6 ALI VEČ) SIMPTOMOV HKRATI**
- **SIMPTOMI SE ZAČNEJO PRED 7
LETOM STAROSTI IN VZTRAJAJO VSAJ
6 MESECEV**
- **POJAVLJATI SE MORAJO VSAJ V DVEH
RAZLIČNIH SITUACIJAH (DOMA IN V
ŠOLI)**

FAKTORJI KI VPLIVAJO NA NASTANEK UČNIH, VEDENJSKIH IN ČUSTVENIH TEŽAV

- OKOLJE
- OSEBA SAMA
- INTERAKCIJE MED OKOLJEM IN
OSEBO

OKOLJE

- PREMALO SPODBUDE
- PREVEČ SPODBUD
- INTENZIVNE IN ŠKODLJIVE
(NEPRIMERNE) SPODBUDE

OSEBA

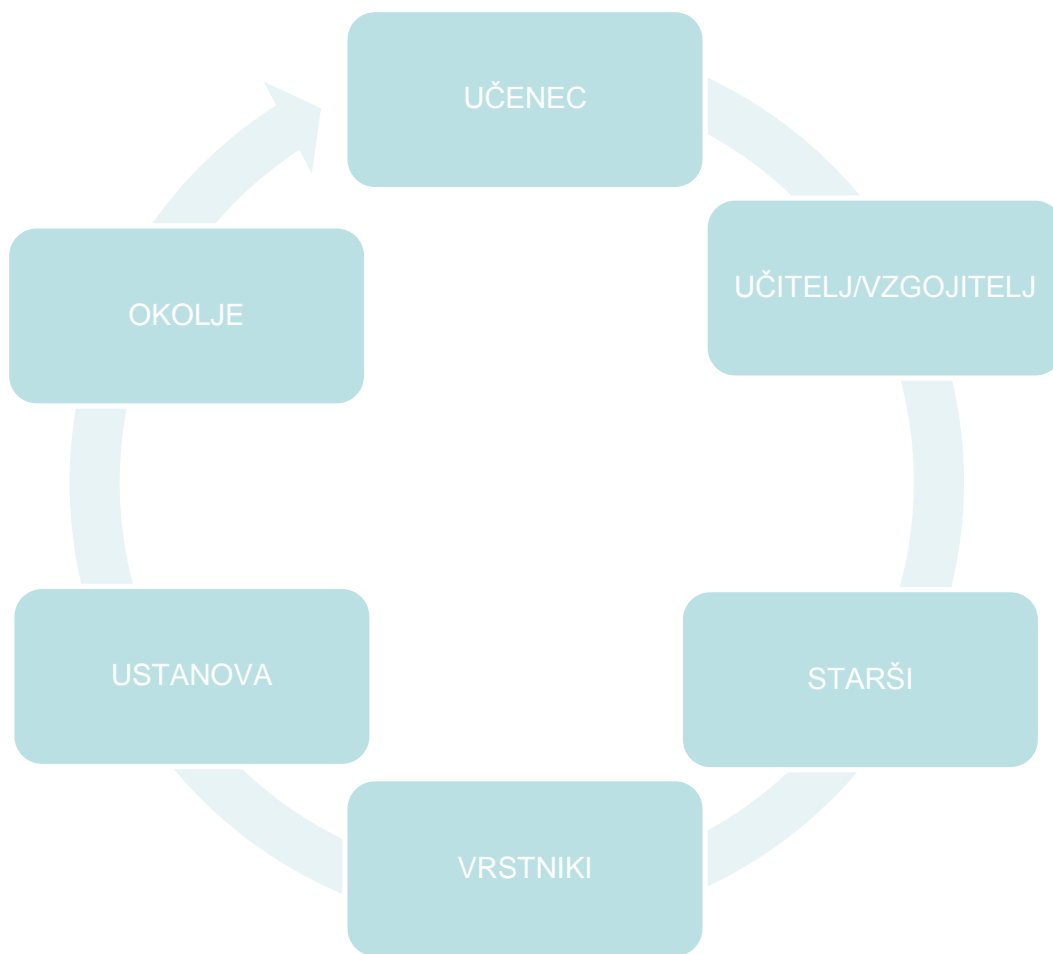
- FIZIOLOŠKA POŠKODBA
- GENETSKE ANOMALIJE
- KOGNITIVNA DEJAVNOST IN
AFEKTIVNA STANJA KI JIH ČLOVEK
IZKUSI KOT DEVIANTNA

- FIZIČNE ZNAČILNOSTI S KATERIMI
OBLIKUJEMO KONTAKTE Z OKOLJEM
KOT DEVIANTNE
- ODKLONSKE DEJAVNOSTI
POSAMEZNIKA

INTERAKCIJE OKOLJE- OSEBA

- TEŽJA IN ZMERNNA RANLJIVOST IN OKOLJSKE NAPAKE IN RAZLIKE
- MANJŠE OSEBNOSTNE NAPAKE IN RAZLIKE NEPRILAGOJENE ZA POSAMEZNIKA

5 VPLIVNIH VIDIKOV ŽIVLJENJSKE USPEŠNOSTI

ALI JE USPEH V ŠOLI
TUDI ŽE ZAGOTOVILO
ZA ŽIVLJENJSKO
USPEŠNOST?

SREČO?

(Z/BREZ PP)

3 TIPI MODELOV INKLUZIJE (Hart et.al. 2006)

Mešani/hibridni: učenci sodelujejo v socialnih aktivnostih in akademskih razredih z učenci brez posebnih potreb, ali v razredih, kjer so tudi drugi učenci s posebnimi potrebami ta model zagotavlja delovne izkušnje.

- **Popolnoma segregiran model:** učenci obiskujejo razrede kjer so izključno učenci s posebnimi potrebami. Sodelujejo v splošnih socialnih aktivnostih v kampusu in imajo morda možnost pridobiti delovne izkušnje, pogosto skozi kroženje v pripravljalnem delovnem programu.

- **Inkluzivni podporni model:** učencu je zagotovljen individualiziran pristop (vključuje izobraževalnega trenerja (educational coach), tutorja, tehnologijo, naravne podpore) v tečaje, potrjene programe in stopenjske programe. Servis je podrejen individualni učenčevi viziji in kariernim ciljem. Ugotavljajo se fleksibilni programi in deli finančno breme.

STRATEGIJE ZA DOBRODOŠLICO

PISNI MATERIAL

VRSTNIŠKI ODBORI ZA
SPREJEM

SPREJEMNA PRIREDITEV

INDIVIDUALNI NAČRT

PODPORE (ZLASTI SOCIALNE)

**ODLOČITEV O VKLJUČITVI V
VIZ JE ODVISNA OD:**

1.STOPNJE MOTNJE

2.POVEZAVE Z:

UČENJEM,

VEDENJEM,

ČUSTVI,

FIZIČNIM FUNKCIONIRANJEM

DVE VRSTI OVIR ZA USPEH PRI UČENJU IN ŠOLANJU

- NOTRANJI DEJAVNIKI (učenčeve sposobnosti, motivacija, prejšnje izkušnje...)
- ZUNANJI DEJAVNIKI (podpora učitelja, vrstnikov, družine, sprejetost v okolju...)

TRANZICIJSKI PROCESI

- Od doma v vrtec
- Iz predšolskega v OŠ
- Iz OŠ v SŠ
- SŠ v VŠ, VSŠ
- Iz razreda v razred
- Iz triade v triado
- iz ene vzgojne/izobraževalne ustanove v drugo
- Dnevna v in iz šole/vrtca

TRANZICIJSKI PROGRAMI

- z dokazi podprta podpora pozitivnemu soglasju pomembnosti zgodnje obravnave pri pripravi mlajših otrok na šolo.
- Programi so povezani s povečevanjem akademskih znanj in celo prispevajo k upadanju disciplinskih težav v poznejših letih šolanja;

- dovolj je tudi dokazov, da pre- in po- šolski programi (pred poukom in po njem) zagotavljajo varnost in preprečujejo kriminaliteto;
- predhodni rezultati ponujajo oblikovanje programov, ki zagotavljajo občutek dobrodošlice in socialne podpore za učence in njihove družine pri prehodu v novo šolo;

- programi pomoči pri tranziciji v in iz posebnih programov bi morali biti bolje uvajani in tudi evalvirani;

- programi, ki zagotavljajo usposabljanje za delo in poklic ter poklicno in karierno orientirano izobraževanje povečujejo možnosti uspešnosti pri iskanju zaposlitve.

- evalvacije kažejo, da dobro domišljeni in dobro uvedeni programi lahko bistveno olajšajo tranzicijo skozi različne nivoje;

TRANZICIJA IZ OŠ

1. Definicija tranzicije in načrtovanja tranzicije v zakonodaji
2. Tranzicija in individualni izobraževalni načrt – odgovornosti učenca
3. Opredelitev potreb
4. Izdelava individualnega tranzicijskega načrta – usmeritev v pričakovane rezultate

5. Izdelava kurikula za uspešno tranzicijo:

- funkcionalni kurikul
- veščine za obvladovanje dnevnih dejavnosti
- socialne spretnosti
- delovne veščine
- drugi dejavniki

6. PODPORNİ SERVISI

7. EVALVACIJA PROGRAMA

Pet let pred zaključkom rednega šolanja bi bilo potrebno:

- identificirati osebni učni stil in potrebno opremljenost da nekdo postane uspešen učenec ali delavec,**
- identificirati karijerne interese in veščine, jih zbrati ter ugotoviti potrebne dodatne zahteve po izobraževanju ali usposabljanju,**

- **raziskati možnosti in kriterije za nadalnje izobraževanje,**
- **ugotoviti interese in priložnosti za prihodnje bivanje, vključno z različno podporo,**
- **učiti se in prakticirati skrb za lastno zdravje.**

**• naučiti bolj učinkovito
komunicirati, ko se zagovarja lastne
interese, želje in potrebe,**

**• biti sposoben razlage lastnih ovir in
nastanitve kakršno posameznik
potrebuje,**

•učiti se in vaditi veščine, ki so potrebne za informirano odločanje

•raziskovati podporno tehnologijo s katero se lahko poveča vpletenost v lokalno skupnost in zaposlitvene možnosti. Širiti lastne izkušnje z dejavnostmi v skupnosti in povečati število prijateljev,

- **vztrajno uporabljati javni prevoz brez družinske pomoči,**
- **raziskati upravljanje z denarjem in ugotoviti, katere veščine so potrebne za to,**
- **ugotoviti katere so in se pričeti učiti veščin ki so potrebne za neodvisno življenje**

Dve do tri leta pred zaključkom rednega šolanja bi bilo potrebno:

- **ugotoviti možnosti podpornih servisov in programov v lokalni skupnosti,**
- **povabiti izvajalce servisnih storitev, vrstnike, in druge na srečanje**
- **povezati poklicne interese in večšine z zaposlitveno prakso in pridobiti izkušnje z delom v lokalni skupnosti,**

- **povezati poklicne interese in veščine z zaposlitveno prakso in pridobiti izkušnje z delom v lokalni skupnosti,**
- **zbrati več informacij o možnostih izobraževanja odraslih,**
- **zbrati več informacij o možnostih izobraževanja odraslih,**

- **učiti se in vaditi ustrezne interpersonalne, komunikacijske in socialne veščine ki so potrebne v različnih situacijah (na delu, v šoli, pri rekreaciji, z vrstniki ipd.),**
- **raziskati pravni status ter opravilno sposobnost,**

- **vaditi neodvisno življenje s prevzemanje določenih opravil kot na primer, kuhanje, nakupovanje, pospravljanje....,**
- **ugotoviti katere storitve potrebuje posameznik in če je potrebno, se naučiti kako do njih priti.**

- **spoznati možnosti dostopa do storitev zdravstvenega varstva ter se poučiti o seksualnosti in načrtovanju družine,**
- **določiti potrebe po finančni podpori,**

Eno leto pred zaključkom rednega

šolanja bi bilo potrebno:

- **poiskati šole za nadalnje izobraževanje, ki jih posameznik želi obiskovati in se dogovoriti za nastanitev,**
- **vaditi učinkovito sporazumevanje,**
- **natančno opredeliti katero delo bi posameznik rad opravljal in poiskati možnosti za zaposlitev,**

- **znati prevzeti odgovornost za točen prihod na delo, zmenke in socialne dejavnosti,**
- **prevzeti odgovornost za lastno zdravje.**

DOBRE
INTERVENCIJE
SPREMINJAJO
STALIŠČA
UČENCEV IN
LAHKO CELO
VPLIVAJO NA
ŠOLSKO
USPEŠNOST;

**BAZIČNA UZAVEŠČENOST O
MOTIVACIJI ZA UČENJE IN
SOCIALNO SPREJEMLJIVO
VEDENJE.**

- vzpostaviti osebne stike
- graditi pozitivne delovne medsebojne odnose z učencem in njegovimi starši,
- osredotočiti se na pozitivne dejavnike,
- zunanje interese,
- hobije,
- želje učenca v šoli in razredu;
- pozanimati se je tudi potrebno česa učenec v šoli ne mara

- raziskati razloge za odklanjanje,
- poizvedeti pa tudi o drugih možnih vzročnih faktorjih
- ter preveriti mnenje učenca in njegove družine kaj bi po njihovem mnenju pomagalo težave preseči (morda posebna podpora prostovoljcev, vrstnikov, prijateljev).

PROMOCIJA INKLUZIVNEGA ŠOLANJA IN SOCIALNE VKLJUČENOSTI – DA ALI NE ALI OBSTAJAJO MEJE?

STALIŠČA:

**UČITELJEV, STARŠEV, VRSTNIKOV,
LOKALNE SKUPNOSTI**

SUPERVIZIJA

- DEFINICIJA
- TRI FUNKCIJE SUPERVIZIJE
- KOLBOV KIBERNETSKI MODEL SPREMINJANJA OSEBNOSTI
- KATERIH PROBLEMOV SUPERVIZIJA NE MORE REŠITI

VIRI IN LITERATURA

www.edu.gov.on.ca/eng/general/elemsec/speced/transiti/7.pdf -

www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/recordDetail?accno...

www.leeds.ac.uk/.../Citizenship%20and%20disabled%20people.pdf

www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/recordDetail?accno...

education.vermont.gov/new/html/pgm.../transition.html –

www.greatschools.net/.../idea-2004-close-up-transition-planning.gs?

www.mcf.gov.bc.ca/spec_needs/pdf/your_future_now.pdf -

www.southampton.gov.uk/.../Transition%20planning%20-%20guidelines%20for%20schools_tcm46218750.pdf

www.parentsreachingout.org/resources/publications/.../secv.pdf -

www.nichcy.org/InformationResources/Documents/.../ts10.pdf

www.valuingpeople.gov.uk/echo/filedownload.jsp?action...key...

<http://smhp.psych.ucla.edu/pdfdocs/adjustmentproblems.pdf>

BUŽAN Valerija: Intelektualni razvoj otrok z zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju. Ljubljana, FF, 1994. Magistrsko delo.

SZENTMARTONI Mihaly: Svijet mladih. Zagreb, 1989.

Alheit, P.(2002). On a contradictory way to the »learning society«. A Critical approach. V: Edwards et.al.(ur), Supporting Lifelong Learning. Making policy work. Volume 3. London: RutledgeFalmer.

Allen, C.(2001). A Framework for learning for Adults with profound and complex learning difficulties. London: David Fulton Publishers.

Adelman , H. in Taylor L. (2008): Transitions: Turning Risk into opportunities for Student Support. <http://smhp.psych.ucla.edu>.

Delors, J.(1996). The Treasure Within. Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century, str.60. Pariz: UNESCO.

Field, J.(2002)(ur.). Governing the ungovernable: Why lifelong learning policies promise so much yet deliver so little. V: Edwards et.al.(ur), Supporting Lifelong Learning. Making policy work. Volume 3. London: RutledgeFalmer

Golob, A.(2006). Vseživljenjsko učenje odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Jarvis, P.(2005). Lifelong Learning, Active Citizenship, Social Capital and the Human Condition. Effective Education and learning for Active Citizenship. 9th Adult Education Colloquium. <http://llw.acs.si/ac/09/cd/index.html>

Jarvis, P. (1988): Adult and Continuing Education:theory and practice, str.211. London: Routledge.

Jelenc Krašovec, S.(1996). ABC izobraževanja odraslih, str.19. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Jelenc, Z.(2000). Izobraževanje odraslih z motnjami v duševnem razvoju. V: Egidija Novljan, Dora Jelenc, Izobraževanje odraslih z motnjami v duševnem razvoju, str.13-14. Ljubljana: Centerkontura.

Jelenc, Z.(1994). Nekatera teoretska izhodišča, temeljne opredelitve in razmejitve pri koncipiranju izobraževanja odraslih. V: Snovanje in sistemsko urejanje izobraževanja odraslih – Splošna izhodišča in primerjalni pregled stanja v Sloveniji. Izobraževanje odraslih kot dejavnik razvoja Slovenije. Raziskovalno poročilo 1. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Jelenc, Z.(1999).Razprave. V: Angelca Ivančič, Marija Velikonja (ur.), Izobraževanje odraslih, socialna neenakost in socialna vključenost, str. 65. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

Jelenc, Z.(2000). Strategija, ki temelji na učenju za vse. V: Karel Destovnik (ur.)Izobraževanje mladostnikov in odraslih s posebnimi potrebami, str. 5-15. Ljubljana: Društvo defektolov Slovenije, Pedagoška fakulteta v Ljubljani.

Jelenc, Z.(1991)(prev., ur.): Terminologija izobraževanja odraslih. Zbirka Izobraževanje odraslih:št.6. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Pastuović,N (1994): Teoretična in metodična izhodišča razvoja progamov v izobraževanju odraslih, str.70-71 V: Programi, oblike in metode izobraževanja odraslih. RP:Izobraževanje odraslih kot dejavnik razvoja Slovenije. Ljubljana:Andragoški center Slovenije.

str.71-72

Svetina, M (1998): Izobraževalni program za odrasle od načrta do izpeljave, str.7. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.